

ШАҲАР МҲЙЛОВДОРИ (*AEOLESTHES SARTA SOL*) БИЛАН ЗАРАРЛАНГАН ДАРАХТЛАР

Abstract: Urine mustache trees can be easily identified by the secretion of worms. Because the excretion of the excretion is scattered. It is important to note that the first years of the infestation of poplar, willow, birch, maple, walnut are less obvious. In 3-4 years the physiological condition of trees worsens. Observations in Kattakurgan district of Samarkand region and Bostanlyk district of Tashkent region totaled 346 views with urban whiskers, of which the number of infected trees was 72, which is 20.8%.

Шаҳар мўйловдорини ҳисобга олиш.

Шаҳар мўйловдорининг бошқа зараркунандалардан фарқи шундаки, бу офат фақат ўсаётган дарахтларга тушади. Бошқа бирор-та зараркунанда дарахтга шаҳар мўйловдорига ўхшаб зарар етказа олмайди. Тухумдан чиққан личинкаси аввал дарахт пўстлоғи билан, личинкаси катталашган сари луб ва дарахт тагини кемира бошлайди. Дарахт танасида қийшиқ йўл ясайди. Озиқланиш даврида ўздан чиқарган чиқиндини усталик билан орқа томонига ўтказиб, йўлини тўлдириб кетади. Чиқарган экскрементнинг ранги жигар ёки қора жигар рангда бўлади. Ли-

чинкаси олдин тепа, сўнг пастга йўл қилади ва йўлининг охирида ўзига ғумбакка айланиш учун бешикча ясайди. Личинка йўли 25 смгача, тепадан пастга қаратгани 7-10 см. Қўнғизини учиб чиқиш йўли ярим ойсимон бўлиб эни 1-1,5 см, узунлиги 3-5 см.гача бўлади.

Адабиётларда личинка ўз йўлини ўзгартириб туради дейилган. Лекин бизнинг кузатувимизда бу нарса учрамади. Чунки шаҳар мўйловдорининг личинкасини ҳеч бирор жойда йўллари кесишмаган.

рахт танасига ёпишган бўлади ва уксуссимон ҳид бўлади.

Шуни таъкидлаш лозимки, террак, тол, қайрағоч, чинор, ёнғоқ зарарланганда биринчи йилла-

1-жадвал. Шаҳар мўйловдори билан зарарланган дарахтлар.

Кузатилган ҳўжаликлар	Кузатилган майдон	Дарахт хиллари	Дарахтлар ёши	Ўртача тана йўғонлиги см	Дарахт баландлиги Н, М	Дарахтлар сони дон
Каттакўрғон тумани	0,30	Терак, қайрағоч, ёнғоқ	16-18	26,3	17,4	86
Бўстонлик тумани, Бурчмулла ўрмон ҳўжалиги	1,05	Терак, ёнғоқ, тол, олма	15-17	24,2	14,2	260

Шаҳар мўйловдорининг личинкаси.

Шаҳар мўйловдори дарахтларнинг ўрта қисмига тухум қўяди. Кейинчалик эса дарахтларнинг танасининг пастки қисмига ҳам тухум қўя бошлайди. Агар дарахт физиологик ҳолдан тойган бўлса тўғридан-тўғри дарахтнинг ерга яқин қисмига тухум қўяди. Шаҳар мўйловдори билан зарарланган дарахтларни қуртининг чиқарган экскременти билан жуда осон аниқлаш мумкин. Чунки чиқарилган экскременти сочилиб ётади. Личинкаси дарахтни қайси қисмига жойлашгани билинади. Агар дарахтга сассиқ ҳидли ёғочхўр (*Cossus cossus* L) тушган бўлса қуртининг экскременти да-

ри унча билинмайди. 3-4 йилларда дарахтларнинг физиологик аҳволи ёмонлашади, шохлари қурий бошлайди. Кучли зарарланган дарахтлар шамолда синиб тушади. Самарқанд вилоятининг Каттакўрғон тумани ва Тошкент вилояти Бўстонлик туманларида олиб борилган кузатишларда шаҳар мўйловдори билан зарарланган дарахтлар биринчи жадвалда келтирилган.

Ҳаммаси бўлиб 346 та дарахт кўриб чиқилди, шундан зарарланган дарахтлар сони 72 та, бу 20,8% ни ташкил қилади.

**У.Машарипов,
Ш.Эсанбаев,
ТошДАУ.**

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Кулинич П.Н. Жуки вредящие плодовым и орехоплодным культурам южного склона Гиссарского хребта. «Душанбе». – 1965 г. – С. 170.
2. Эсанбоев Ш и др. Мевали ва манзарали дарахт танаси зараркунандалари. Тошкент – 2019 й. – Б. 58.
3. Ким Н.Г и др. – «Защищать Лесонасаждения» Сельское хозяйство Узбекистана. 1986 г. - №10. – С. 40-41.

УЎТ: 632.7.72.756

Ўқинг, қўллаб кўринг

ИНТЕНСИВ МЕВАЛИ БОҒЛАРДА КАЛИФОРНИЯ ҚАЛҚОНДОРЛАРИГА ҚАРШИ “ХЕКТОЛИНЕУМ” 5%, СУС.К. ПРЕПАРАТИНИНГ САМАРАДОРЛИГИ

Abstract: In this article, in order to determine the harm of garden shields and the biological efficacy of hectoroline 5% ks from chemicals against them, a study was conducted at the Dukkuk apple orchard in the Center of Innovative Agriculture and Consulting in Tashkent State University of Kibray, Tashkent region. High biological efficacy can be achieved by the timely use of Hectolineum 5% k.c against California shield at 1,5 kg / ha.

Аннотация: В этой статье обсуждается влияние щитов на фруктовых садах. Чтобы определить биологический эффект препарата против них был использован инсектицид “хектолинеум” 5% сус.к. Мы провели исследование против Калифорнийский щитовки в центре инновационного развития и консалтинга в сельском хозяйстве при Ташкентском государственном аграрном университете Кибрайского района Ташкентской области. Высокая биологическая эффективность было при применении препарата “хектолинеум” 5% сус.к. из расчета 1,5 кг / га.

Калит сўзлар: Олма, гилос, олхўри, шафтоли, калифорния қалқондори, бинафшарангли қалқондор, вергулсимон қалқондорлар, вариантлар, биологик самарадорлик.

Мевали дарахтларнинг сўрувчи зараркунандалари орасида қалқондорлар ўсимликларга жиддий зарар етказди. Кўпинча қалқондорлар ўсимликнинг тўқимасида патологик ўзгаришларга олиб келадилар, натижада барглarning ва меваларнинг тўкилишига сабаб бўлади, айрим новда ва шохларни қуритади, ҳосилнинг миқдори камайиб, сифати бузилади. Ушбу қалқондорлардан турон сохта қалқондори ва калифорния қалқондори юқори ўринни эгаллайди, яъни 34,4% турон сохта қалқондори, 30,2% калифорния қалқондори, 11,4% бинафша-

ранг қалқондори, 10,9% Ўрта Осиё вергулсимон қалқондори, қолган турлар эса 7% ни ташкил қилади [2,3,7].

Мевали дарахтларнинг калифорния қалқондори (*Quadraspidiotus perniciosus*) билан зарарланиши нок ва олма 12,8 %, олхўри, ўрик ва олчани 10,1-10,9 % зарарлаб гилосда эса энг кам даражада 8,6% зарарланган бўлиб, ўртача балли 1,7 га тенг бўлади [1,4,7].

Тадқиқотларимизни Тошкент вилояти, Қибрай тумани ТошДАУ қошидаги «Қишлоқ хўжалигида инновацион ишланмалар ва маслаҳатлар маркази» ДУКнинг

кичик олма мевали боғларида олиб борилди. Тажриба учун танлаб олинган олма дарахтларининг новдалари кузатилиб, зарарланиш фоизлари аниқлангач, ҳар бир вариантда 4 тадан дарахт танлаб олинди. Тажрибадаги танлаб олинган олма дарахтлардаги калифорния қалқондорига қарши илк маротаба “Хектолинеум” 5% сус.к.препаратини ва андоза сифатида эса “Багира” 20% с.э. к. препаратларини қўлладик. “Хектолинеум” 5% сус.к. инсектицидининг таъсир этувчи моддаси (имидаклоприд+лямбда-цигалотрин). Олинган натижалар эса умум қабул қилинган услублар асосида таҳлил қилинди.

Олиб борилган тадқиқот натижаларига кўра калифорния қалқондорига қарши эталон сифатида “Багира” 20% с.э.к. препарати қўлланилган вариантда, препарат қўллашдан олдин 15,4 дона ташкил қилган бўлса, кейинги 3 кун биологик самарадорлик 49,0% ни, 7 кун биологик самарадорлик 57,9% ни ташкил этган бўлса, 14 кунга келиб 66,0%, кузатувларимизнинг 21 кунда эса 78,1% биологик самарадорликни қайд этди.

Тажриба майдонидаги “Хектолинеум” 5% сус.к. препарати 1,0л/га сарф меъёрида қўлланилган ва-